

دستور زبان فارسی متوسطہ دورہ اول و دوم
(جلد اول)

محسن اسدالہ سلمان پور

سرشناسه	اسداله سلمان پور، محسن، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	دستور زبان فارسی متوسطه دوره اول و دوم/محسن اسداله سلمان پور.
مشخصات نشر	دزفول: اهورا قلم، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۱۰۶ص.
شابک	۳-۰۶۳-۴۲۶-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	فارسی -- دستور -- راهنمای آموزشی (متوسطه)
موضوع	Persian language--Grammar--Study and teaching (Secondary)
رده بندی کنگره	۱۳۹۵ ۵۵۵ الف/۲۶۹۳ PIR
رده بندی دیوید	۴۵/۰۷۶
شماره کتابخانه	۴۵۵۱۲۹۹

دستور زبان فارسی متوسطه دوره اول و دوم

(جلد اول)

مؤلف: محسن اسداله سلمان پور

انتشارات: اهورا قلم

نوبت چاپ: اول - زمستان ۱۳۹۵

چاپ: پیشگام

قطع: رقعی

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۳-۰۶۳-۴۲۶-۶۰۰-۹۷۸

پست الکترونیک ناشر:

نشانی اینترنتی:

ت.

آدرس: دزفول، خ اکباتان، بین خ میرداماد و خ قاضی، کوچه بنفشه، پلاک ۱۹۴

شماره تماس: ۰۹۱۶۶۴۱۵۸۹۴ - ۰۶۱۴۲۲۴۹۱۲۴

ISBN : 978-600-426-063-3

ahoor.ghalam@yahoo.com

www.ahoor.ghalam.ir

فهرست مطالب

۱..... مقدمه

۲..... پیش‌گفتار

فصل اول: نوع کلمات

۶..... ا

۸..... اسم خاص / اسم عام

۹..... اسم معربه و نکره

۱۱..... اسم مفرد و جمع / اسم جمع

۱۳..... اسم جمع

۱۳..... جمع‌های عربی در فارسی

۱۴..... جمع مکسر

۱۵..... اسم‌ها از جهت ساختمان

۱۶..... مصدر

۱۶..... گروه اسمی

۱۷..... صفت اشاره

۱۸..... صفت پرسشی

۱۸..... صفت تعجبی

۱۸..... صفت شمارشی

۲۰..... صفت عالی

۲۰.....	صفت مبهم.....
۲۱.....	وابسته‌های پسین.....
۲۲.....	صفت بیانی.....
۲۵.....	ضمیر.....
۲۹.....	قید.....
۳۱.....	اسم.....
۳۳.....	منظم از مفعول شخص.....
۳۴.....	زمان افعال.....
۳۵.....	ساخت انواع زمان.....
۳۷.....	صرف فعل.....
۳۹.....	فعل‌ها از نظر ساختمان.....
۴۱.....	وجه افعال.....
۴۳.....	فعل گذرا یا ناگذرا.....
۴۶.....	افعال دو وجهی.....
۴۶.....	فعل معلوم و مجهول.....
۴۹.....	حرف.....
۵۰.....	حرف ربط یا پیوند.....
۵۰.....	حرف‌های ربط، از حیث ساختمان.....
۵۳.....	حروف اضافه.....

حروف نشانه ۵۳

فصل دوم: نقش کلمات

نهاد ۵۹

مفعول ۶۱

مُستند ۶۱

متمم ۶۳

آشنایی با جمله ۶۴

جمله از جهت مفهوم و چگونگی بیان ۶۵

جمله از لحاظ ساختمان و شکل ۶۶

طرح سوالات ساده ۶۹

طرح سوالات متوسط ۷۴

طرح سوالات حرفه‌ای ۷۹

طرح سوالات چهارگزینه‌ای ۸۸

فهرست منابع و مآخذ ۱۰۳

گر مخیر بکنندم به قیامت که چه خواهی
دوست ما را و همه نعمت فردوس شما را

مقدمه

شکی نیست برای فراگیری زبان، درست گفتن و درست تحریر کردن تمرین و تکرار است. چه بسیار نویسندگانی که دستور زبان فارسی را علمی مطالعه نکردند، اما به هر چه به کثرت خوانش فعال از متون کهن ایرانی و حتی زبان‌های دیگر به یک نوع یک‌یک نویسندگی مدرن دست‌یافته‌اند و روح و تفکر آنان به اصول اساسی زبان دست‌یافته‌اند.

فراگیری زبان با توجه به این که بایده‌ی اجتماعی و پویاست و در گذر زمان می‌تواند شکل‌های مختلف به خود بگیرد و ساختار زبان به دلایل اجتماعی و فرهنگی دگرگون شود لازم است مجموعه قواعدی ما را در بهره‌گیری هرچه صحیح‌تر و جامع‌تر در پذیرش ذهن، زبان‌بازی کند.

بنابراین با توجه به زبان فارسی معیار و یک‌انندادن آن برای دانش‌پژوهان و دانشجویان به خصوص برای کسانی که علاقه‌مند به فراگیری زبان فارسی ما هستند نوشتن یک دستور زبان فارسی ضرورت دارد.

لذا در این مجموعه تلاش شده است بدون در نظر گرفتن دستور تاریخی و حتی نگرش صرف به زبان‌شناسی دستور زبانی ساده و روان نوشته شود تا مورد استفاده‌ی همگان قرار گیرد. کسانی که علاقه‌مند به فراگیری زبان‌های

بین‌المللی به ویژه زبان و ادبیات بریتانیا یا فرانسه و یا عربی اجرای این مهم را بیشتر جلوه‌گر می‌سازد.

امید است که دانش‌آموزان دوره‌ی اول و دوم متوسطه با دقت نظر به مطالعه‌ی این مجموعه همت گماشته، بهره کافی و وافی ببرند.

بدون تردید در تبیین برخی از مباحث ممکن است اختلاف سلیقه‌ی وجود داشته باشد به فرزندم در چاپ بعد اصلاح خواهد نمود.

از خدای احدی مدد توفیقات روزافزون برای شما دوستاناران فرهنگ و ادب این سرزمین بهمن آرزو می‌نماید.

علی اسداله سلمان‌پور

پیش‌گفتار

زبان یا در نشانه‌های صوتی یا در نشانه‌های نوشتاری تظاهر می‌کند. زبان اگر در نشانه‌های صوتی آشکار شود، زبان گفتاری و اگر در نشانه‌های نوشتاری (خطی) آشکار شود، زبان نوشتاری نامیده می‌شود.

علاوه بر این‌ها، البته زبان اشارات و حرکات نیز وجود دارد، اما نه آن نشانه‌های صوتی. دست زبان است و نه این نشانه‌های خطی. بلکه زبان را طرح نظام‌واره یا دستگاه ارتباط پیچیده‌ای یا ساختمان انتزاعی می‌توان فرض کرد که در آن دو تظاهر می‌کند و با نوعی رفتار اجتماعی همراه است؛ در نتیجه زبان، پدیده پیچیده‌ای است و از آن، به تشریف منطقی آن بسیار دشوار است. رفتار زبانی به صورت نوعی فعالیت عمومی از انسان صادر می‌شود.

زبان یک نظام و کار اصلی آن ایجاد ارتباط بین انسان‌هاست. هدف از ارتباط زبانی انتقال مفاهیم و پیام از یک فرد یا افراد به یک فرد یا افراد دیگر است.

انتقال پیام معمولاً در قالب جمله قرار می‌گیرد. بنابراین شاید کمی دقیق‌تر واژه‌ها و عبارت‌ها و ارکان جمله به این مقوله بسیار کمک می‌کند.

با توجه به تدریس بیست و اندی ساله‌ای که در دوره متوسطه دوم داشته، سعی کردم مطالب به گونه‌ای بیان شود که اصل اقتصاد و ایجاز رعایت

گردد؛ [کم گفته و بسیار فهمیده] لذا از کسانی که توفیق توریق این مجموعه را دارند تقاضا دارم با علاقه و حوصله نکات را بررسی و در صورتی که با ابهاماتی مواجه شدند از استادان تخصصی زبان و ادبیات به رفع آن همت گمارند.

در پایان برای همه‌ی شما دانش‌پژوهان و اندیشوران عرضه فرهنگ و ادب فارسی آرزوی خوشبختی دارم.

الله هو الدلیل

فقیر محسن اسداله سلمان‌پور

۱۳۹۵/۰۹/۲۷